

מן התלמוד

סדר נשים, מסכת נדרים, דף י"ד

אמר רב נחמן: לא קשיא: הא דמחמת אורייתא אארעא,
הא דנקיט לה בידיה. מחמתא על ארעא - דעתיה אגוילי,
נקיט לה בידיה - דעתיה על האזכרות שבה.

מחמת אורייתא אארעא - מונחת התורה על הארץ.
נקט לה בידיה - אוחז אותה בידו.
דעתיה אגוילי - דעתו על הגווילים
(הקלף של ספר התורה).

הסבר: התלמוד שואל למה מתכוון אדם שנודר בתורה,
האם לספר התורה או לתוכן של התורה? על כך אומר
רב נחמן, שאם ספר התורה מונח על הארץ בזמן שהוא
נודר - הרי שכוונתו לספר עצמו, ואם הוא אוחז בספר
התורה בידו - הרי שכוונתו לתוכן שכתוב בו.

על המפה

מחנה המעצר בלטרון

מחנה המעצר בלטרון הוקם על ידי הבריטים
ב-1940, בתחילת מלחמת העולם השנייה. הוא
שימש בתחילה לכליאת שבויים איטלקיים, ולאחר
מכן הורחב לארבעה מחנות משנה, בהם נכלאו גם
יהודים חברי המחתרות, אסירים ערבים, ואזרחים
זרים שנחשדו בשיתוף פעולה עם הנאצים. בשנים
שבין הקמת המחנה להקמת המדינה נכלאו בו
אלפי אנשים, ביניהם אנשי אצ"ל ולח"י ומנהיגי
היישוב שנעצרו ב"שבת השחורה". בשנת 1943
ברחו מהמחנה 20 עצורי לח"י דרך מנהרה
באורך 76 מטר שנחפרה במשך תשעה חודשים.
בשנת 1948 פונה
המחנה ונהרס
בקרבות מלחמת
העצמאות.

שבעה ממנהיגי היישוב העצורים במחנה המעצר בלטרון, לאחר
השבת השחורה

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק
והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.
הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק
פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות
קיי, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל
הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגשים דורות,
מחברים עולמות.

סדר נשים | מסכת נדרים י"ב-י"ח
פרשת וירא | י"ב-י"ח חשוון (12-6 לנובמבר)

דף י"ב: גדליה בן אחיקם

בתאריך ג' בתשרי ישנו יום צום המכונה "צום גדליה".

גדליה בן אחיקם חי לאחר חורבן בית המקדש הראשון ומונה על ידי נבוכדנאצר
מלך בבל לשלוט על היהודים שנותרו בארץ ישראל. אכן גדליה אסף את כל
היהודים פליטי החורבן והנהיג אותם.

היתה קבוצת יהודים שהשכבה שהמינוי לא מגיע לגדליה אלא לישימאל בן
נתניה ולכן הם עשו מעשה נורא: **הם הרגו את גדליה וחלק מתומכיו וכתוצאה
מכך היהודים שהיו בארץ ברחו למצרים.**

יש אומרים שגדליה בן אחיקם לא נהרג בג' בתשרי אלא בראש השנה, ומפני
שיום זה הוא יום טוב, דחו את הצום למחרת, לתאריך ג' בתשרי.

דף י"ג: עורות "לבושים"

התלמוד מזכיר את המושג **"עורות לבושים"**. המילה "לבושים" היא מלשון "לב",
אולם איך הלב קשור לעור?

בעבר היו עובדי עבודה זרה שהיו מוציאים את הלב של הבהמה כדי להקריב
אותו לעבודה זרה, וחפץ שהוקרב לעבודה זרה - אסור בהנאה. לכן, כל הבהמה
שאת הלב שלה הקריבו לעבודה זרה - אסורה בהנאה.

עכשיו נבין מהם **"עורות לבושים"**. מי שקונה עור של בהמה ורואה שיש חור
במקום שנקמצא מול הלב - מבין שהעור הזה הוא של בהמה שהלב שלה הוקרב
לעבודה זרה. זה הוא **"עור לבוב"** - עור שנעשה בו חור מול הלב כדי להוציא אותו.
גם עור זה אסור בהנאה, כי הוא חלק מן הבהמה שממנה הוקרב הלב לעבודה זרה.

דף י"ד: נדר ושבועה

במסכת נדרים אנו לומדים על **סוגים שונים של נדרים**. על ידי נדר אדם יכול
לאסור על עצמו לעשות דברים מסוימים, או לא לאכול דברים מסוימים וכדומה.
קיימת גם אפשרות של **שבועה**.

השבועה חמורה יותר מנדר, מפני ש**נשבעים בשמו של הקב"ה**: אני נשבע
בקדוש ברוך הוא שאעשה כן וכן. צריך לדעת, שגם מי שנשבע בלא להזכיר
את שם הקב"ה - שבועתו חלה, וכגון: אדם האומר: **"אני נשבע לעשות כן וכן"**.
מצד שני, גם אדם שלא אמר לשון שבועה, אך התחייב בשם של הקב"ה, הרי
שבועתו חלה, למשל, אדם שאמר: **"בה' שאעשה כן וכן"** - כלומר, הוא מתחייב
בשם ה' שכן וכן יעשה.

בדף זה לומדים מה דינו של אדם שאמר: **"במה שכתוב בתורה אני מתחייב
לעשות כן וכן"** - כלומר, אני מתחייב בתורה הקדושה שאעשה כן, הרי שבועתו
חלה, מפני שבתורה כתובים שמותיו של הקב"ה ואנו יודעים שכונתו היא
להתחייב בשם הקב"ה.

הברות

★ | מן ההסטוריה

הספר הלבן

"הספר הלבן" הוא כינוי לדו"ח או מדריך רשמי שהוציאה ממשלת בריטניה ובו הוראות כיצד לפעול בנושא מסוים. בתקופת המנדט הבריטי בארץ ישראל, הוציאו השלטונות מספר ספרים לבנים שקבעו את היחס ליישוב היהודי בארץ, לקליטת עלייה ועוד. בשנת 1939 פורסם הספר הלבן של מקדונלד, בו נאמר שהבריטים מתכוונים להקים בארץ ישראל מדינה אחת ליהודים ולערבים, להגביל באופן חמור את עליית היהודים ואת רכישת הקרקעות מידי ערבים. המסמך עורר זעם רב בקרב היישוב היהודי בארץ, שראה בו בגידה והפרה של ההתחייבות בהצהרת בלפור להקים מדינה יהודית. הוא כונה "הספר השחור" ו"ספר המעל", ובעקבותיו התאחד היישוב היהודי למאבק בבריטים.

מפקדות ב'הגנה' מפגנות כנגד הספר הלבן, ירושלים 1939 (Wikipedia)

מתפלפלים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

יצחק בן ה-16 הושפע והתרשם מאוד ממידת הכנסת האורחים של אברהם אבינו בפרשת וירא. בשכונה בה מתגורר יצחק, ישנו קבצן המסתובב בין הבתים ומבקש צדקה. יצחק ביקש מהוריו שלא רק יתנו לו צדקה, אלא יאפשרו לו להיכנס הביתה מדי פעם, לאכול איתם, להתקלח, לתת לו בגדים נקיים, ולנוח באחד החדרים, כדי לקיים מצוות הכנסת אורחים כמו שצריך. בקשתו זו של יצחק עוררה דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שהם לא מכירים את האיש הזה בכלל, מאיפה הוא בא ומה טיבו, ולא מכניסים הביתה אנשים זרים שיסתובבו בבית. המשפחה תשמח לעזור בכסף או אפילו להביא לו אוכל, אבל לא להכניס אותו הביתה לכל מה שביקש יצחק.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזה יהיה ממש חסד גדול ואמיתי להכניס את הקבצן הביתה ולתת לו אוכל, מקלחת, בגדים ומקום מנוחה, וכולם מוכנים להירתם כדי לעשות את החסד הגדול הזה.

ו...מה
עצתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ה'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

בא במחתרת

"בא במחתרת" הוא כינויו של גנב שפורץ לביתו של אדם בחשאי. הוא נקרא כך משום שדרכם של גנבים לחפור מנהרה (מחתרת) כדי לחדור לבית. התורה מתירה לבעל הבית להרוג את הגנב, מתוך הנחה שהגנב מתכוון להרוג את בעל הבית אם יעמוד בדרכו, ולכן דמו מותר. רק אם ברור שהגנב אינו מהווה סיכון לבעל הבית, אסור להרוג אותו.

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי
עפ"י הכמות הנצרכת בקהילה בחינם עד פתח
הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי- קהילת 'צעירי הגבעה', גבעת שמואל

1 מי הוא האיש שבצוור?

3 סמל של איזה ארגון נמצא בתמונה הגדולה מאחוריו ואיך הוא קשור אל הדמות?

5 התבוננו היטב בציור - יש בציור פרט אחד שאיננו אפשרי- מהו?

[illegible]

5. התמונה לראש הממשלה השביעי של ישראל.

ՀԱՅԸ ՌԱԿԸ

סדר נשים | מסכת נדרים, דף ט"ו - י"ח

דבר תורה

אברהם אבינו מוכר כאחד ממכניסי האורחים הגדולים בהיסטוריה, אך כשהמלאכים מגיעים אליו הוא מציע להם לשטוף רגליהם בצורה מצומצמת ואומר: "יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם", ולא בשפע ורחבות כיאה למכניס אורחים אמיתי. הנצי"ב מוולוז'ין מסביר שאדרבה - דווקא כאן מתגלית שיאה של הכנסת האורחים של אברהם. אברהם הבין בחושיו הדקים כי אורחיו ממחרים ואין להם הרבה זמן להתעכב בביתו. הוא רצה להעביר להם את המסר כי הוא לא מצפה שיישארו לזמן רב אלא רק כפי צרכם ורצונם, ולכן הציע להם שטיפת מים "קלילה" כדי שירגישו בנוח ללכת מיד כשיצטרכו. דווקא נתינת "מעט המים" היא ששמה את האורחים במרכז, ומקנה להם את השלווה לשהות באוהלו של אברהם כפי רצונם, ללא ייסורי מצפון על כך שבעוד כמה דקות הם ילכו וישאירו אותו לבד.

דף ט"ו: "שבועת ביטוי" ו"שבועת שוא"

אדם שנשבע לעשות מעשה ולא עשה אותו, עובר על איסור **"לא תשבעו בשמי לשקר"**. איסור זה מכונה **"שבועת ביטוי"**, שהוא לא קיים את מה שביטא בפיו.

ישנה גם שבועה הנקראת **שבועת שוא**. אדם שנשבע סתם, **בלא צורך**, הרי הוא עובר על איסור **"לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא"**. למשל, ראובן עומד ליד אבן ואומר: "אני נשבע שזו אבן". זו שבועת שוא, מפני שהכל יודעים שזו אבן. קיימת אפשרות נוספת של שבועת שוא: אם ביום ראשון הוא נשבע: "היום יום שני". בשעה שהוא נשבע הוא ידע שהוא משקר, וגבר עבר על איסור. בדף זה לומדים כי גם אדם שנשבע **שבועה**

שאי אפשר לקיים אותה, הרי הוא עובר על איסור שבועת שוא. למשל, אדם שנשבע שלא יישן שלושה ימים רצופים. מדוע זו שבועת שוא? מפני שלא יתכן שהוא יצליח להישאר ער שלושה ימים רצופים וגודאי ירדם.

דף ט"ז: מצוות לאו להנות נתנו

ישנו מושג ידוע האומר: **"מצוות לאו להנות נתנו"**. מעשה ביהודי שבוער חג הסוכות עמד ונדר שלא יהנה מהסוכה שבחצר שלו. והנה, הגיע חג הסוכות והאיש היה בטוח שאסור לו להיכנס לסוכה, כי אחרת הוא יעבור על הנדר שנדר, אך שכן הסביר לו שהוא טועה. מדוע? מפני **שקיום המצוות אינו מכונה הנאה**. איננו מקיימים את המצוות כדי להנות מהן, אלא כדי לקיים את רצון אבינו שבשמים. לכן היהודי הזה יכול לשבת בסוכה, לאכול בה, לשתות בה ולישון בה בלא כל חשש, מפני שאינו עובר על איסור, שהרי אינו נהנה מן הסוכה. כמובן, שמיד לאחר חג הסוכות הוא חייב לצאת מן הסוכה, כי קצת כבר אין מצוה להיות בסוכה.

דף י"ז: נדר נזירות

אדם שמקבל על עצמו להיות נזיר, הרי הוא מתחייב בנדר להיות נזיר. נזיר אינו רשאי לשתות יין, אינו רשאי לאכול ענבים, אינו רשאי להסתפר ואסור לו להיטמא למתים. לכמה זמן הוא נזיר? אם אמר: "אני נזיר" ולא אמר לכמה זמן הוא רוצה להיות נזיר, הרי הוא נהיה נזיר לשלושים יום.

דף י"ח: התפוזים כמו מעשר

הרוצה לנדור את עצמו מלאכול דבר מסוים, אינו צריך להזכיר לשון נדר, אלא גם אם הוא אומר: "התפוזים אסורים עלי כמו קורבן", הנדר שלו חל, כי כוונתו - כשם שהקורבן אסור באכילה ובהנאה, כך גם התפוזים יהיו אסורים עלי באכילה ובהנאה.

שימו לב למקרה הבא: יהודה אמר: **"התפוזים אסורים עלי כמו מעשר"**.

כאן אנו כבר לא יודעים מה בדיוק הוא התכוון. מדוע? שהרי יש שני סוגים של מעשרות. יש **מעשר ראשון** שנותנים ללוי והוא אינו קדוש. יש **מעשר בהמה** שצריכים להקריב בקורבן בבית המקדש ואסור להנות ממנו. וכן יש עוד סוגים שונים של מעשר.

אם כן, למה התכוון יהודה? האם רצה להשוות את התפוזים למעשר קדוש, או למעשר שאינו קדוש, למשל, למעשר ראשון? ובכן, המשנה אומרת שאנו אומרים בנדענו שהוא התכוון לעשות נדר ולאסור על עצמו את התפוזים, והוא התכוון לסוג מעשר קדוש. אבל, אם יהודה אמר במפורש: התפוזותי למעשר ראשון, סומכים עליו ומוותר לו להנות מהתפוזים.

חידה!

מתחו קו בין שמות האנשים לבין מי שהרג אותם:

1. גדליה בן אחיקם
2. הבל
3. סיסרא
4. עגלון מלך מואב
5. אבנר בן נר

א. אהוד בן גרא
ב. יעל
ג. קין
ד. ישמעאל בן נתניה
ה. יואב בן צרויה

(ה'5-א'4-ב'3-ג'2-ד'1-ה'10:אבות)

שאלות שהוצעו??

1. מה יותר חמור, שבועה או נדר?
2. כמה זמן אפשר להחזיק מעמד בלי לישון?
3. מי שנדר סתם להיות נזיר, כמה זמן עליו לנהוג נזירות?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולון עליו אתם עונים. *פיקוח רואה חשבון

